

DUB LETNÍ

Z

Těžko bychom hledali majestátnější strom, než je rozložitý dub. Kdysi v našich nížinách tvořily duby rozsáhlé **přirozené lesy**. Takové lesy nazýváme **doubavy**. Pro dlouhověkost byly vysazovány v parcích a podél cest. Mohou dosahovat až do výšky 35 metrů a **koření** také velmi **hluboko**. Dodnes se proto duby vysazují na břehy řek a hráze rybníků. Podobným druhem je dub zimní.

Listy mají nezaměnitelný tvar. U dubu zimního se čepel listu sbíhá rovně k dlouhému řapíku, u letního je zakončena dvěma lalůčky, řapík je krátký. Na podzim listy usychají, ale často opadávají až další rok při rašení nových listů. Z nenápadných květů vznikají **žaludy - nažky** v číšce. U dubu letního vyrůstají na dlouhých stopkách, u dubu zimního jsou naopak přisedlé na větvičce. **Borka** dubů, které mohou být i více než 500 let staré, je hluboce **rozpukaná**.

Dubové **dřevo** je těžké a **tvrdé**. Je **trvanlivé**, a ve vodě odolává dlouho hnilobě. Proto se z něj dříve vyráběla mlýnská kola, hamry, základy mostů, lávky a také lodě. Dodnes se ve vodním hospodářství využívá. Z dubového dřeva se vyrábí zejména **kvalitní nábytek** a také sudy, ve kterých se nechává zraje víno. Odvar z dubové kůry má hojivé účinky, používá se **k léčbě kožních zánětů**.

Mohutné duby **zajišťují potravu a úkryt** pro stovky druhů hmyzu a obratlovců, kteří se živí jeho listy, kůrou i žaludy. V trouchnivějícím dřevě žijí larvy **roháče obecného**. Listy se živí housenky motýlů, například obaleče dubového nebo dospělí **chrousti**. Na listech často bývají kulaté háčky - duběnky, které způsobuje drobný hmyz **žlabatka dubová**. Uvnitř dubének se vyvíjejí její larvy. **V dutinách stromů hnízdí** sýkora a brhlíci, žijí tu také lejsci, šoupálci a datli. **Žaludy** jsou oblíbenou **potravou** sojek, divokých prasat, ale i mnoha dalších živočichů, kterým pomáhají přežít zimu.

Málokdo ví, že čápi si původně stavěli **hnízda** na torzech mohutných stromů, nejčastěji právě na dubech. V zemědělsky využívané krajině, kde vedle pole a rybníku člověk vybudoval též vysoké komíny pivovaru či cihelny, si ale čápi bílí dobře zvykli na nové podmínky. Dub je po všech stránkách **ceněný strom**, je však zároveň **náročný** a na neúrodných půdách se neuchytí.

- 1 čáp bílý
- 2 čáp bílý - hnízdo
- 3 dub zimní
- 4 chroust obecný
- 5 jelen evropský
- 6 roháč obecný
- 7 sýkora koňadra
- 8 sýkora modřinka
- 9 šoupálek krátkoprstý

- 10 tesařík obrovský
- 11 užovka obojková
- 12 žlabatka dubová
- 13 žlabatka hrášková
- 14 žluva hajní

Porovnej tvar koruny dubu rostoucího v lese a dubu stojícího na volném prostranství. Vyhledej další druhy dubů, mnohé z nich rostou i zde v parku. Proč se duby vysazují na hráze rybníků? Zjistí, kterým stromům se říká drnák, šípák a křemelák?

Jak rozlišíš listy dubu letního a zimního? Který list má velmi krátký řapík? Liší se také žaludy? Co znamená rčení „až opadá listů z dubu“? Druhy dubů se liší tvarem listů i žaludů, najdi alespoň dva různé dubové listy a žaludy. Prastaré duby jsou často chráněny jako památné stromy. Vyhledej nějaký ve svém okolí.

Co to znamená, když o někom řekneme, že je „palice dubová“? Znáš nějakou písničku, ve které se zpívá o dubu? V Portugalsku se pěstují duby korkové, z jejichž borky se získává přírodní korek. Co se z něj vyrábí?

V minulosti se duběnky sbíraly. Zjistí, co se z nich vyrábělo. Roháč obecný je největší brouk Evropy. Víš, kolik centimetrů přibližně měří? Zjistí, k čemu využívá svá velká kusadla, podle kterých byl pojmenován. Pro které lesní živočichy jsou žaludy důležitou součástí potravy?

Některá lesní zvířata si žaludy ukrývají do zásoby. Co se stane s těmi, na které zapomenou nebo je již znovu nenajdou? Jaký význam to má pro les? Na suti nebo písčité půdě dub téměř jistě nenajdeme. Které druhy dřevin však tyto podmínky dobře snesou?

Co jsme se dozvěděli nového?

čepel - plochá, různě tvarovaná část listu
řapík - stopkovitá část listu
hamr - kovárna, ve které je kladivo poháněno vodním kolem jako ve mlýně